

شخص‌های

علمی، مهارتی و تربیتی
در تدریس مطلوب

تهیه و تدوین:

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای علی همت‌بناری

معاونت آموزش مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

اداره گل‌اساتید

ابعاد تدریس مطلوب

۱. بعد علمی
۲. بعد مهارتی
۳. بعد تربیتی

(۱) شاخص های بعد علمی

۱. تسلط علمی بر موضوع درسی و محتوای آن
۲. طرح بحث به صورت منطقی و استدلالی (ورود و خروج درست و چپش منطقی مباحث)
۳. تبیین کامل و وافی محتوای درس
۴. تسلط بر عبارت خوانی صحیح متن
۵. تطبیق دقیق و کامل توضیحات ارائه شده بر متن درس
۶. توان پاسخگویی به سئولات و اشکالات شاگردان
۷. بیان نکات کلیدی درس
۸. استفاده از مثال های متعدد، ملموس و عینی
۹. معرفی منابع تکمیلی و ارجاع به آن ها

(۲) شاخص های بعد مهارتی

۱. مهارت طرح درس
۲. مهارت آماده سازی
۳. مهارت ارائه درس
۴. مهارت ایجاد انگیزه در کلاس
۵. مهارت ایجاد نشاط و تنوع در کلاس
۶. مهارت فعال کردن کلاس
۷. مهارت ایجاد تمرکز در کلاس
۸. مهارت مدیریت کلاس و زمان
۹. مهارت ارزیابی
۱۰. مهارت پایان بردن کلاس

• مهارت طرح درس

۱. طرح درس سالانه یا نیم سالی
۲. طرح درس روزانه (برای یک جلسه تدریس)

• مراحل طرح درس روزانه

۱. تعیین موضوع درس
۲. تعیین سؤال اصلی و فرعی درس
۳. تعیین هدف کلی و اهداف شناختی، عاطفی، مهارتی و رفتاری درس
۴. تعیین روش تدریس مناسب درس
۵. تعیین امکانات و وسائل کمک آموزشی لازم
۶. تعیین جدول زمانی فعالیت های یک جلسه تدریس

• فعالیت های یک جلسه تدریس

۱. حضور و غیاب
۲. ارزیابی تشخیصی (سؤال از چند درس گذشته...)
۳. بیان اهمیت و ضرورت یادگیری موضوع درس جدید با بیان سؤال اصلی و فرعی
۴. تبیین ارتباط درس جدید با درس قبلی
۵. ارائه مطالب از خارج بویژه با استفاده از نمودار
۶. تطبیق مطالب بر متن
۷. جمع بندی مطالب
۸. تعیین تکالیف طلاب

• مهارت ارائه درس

۱. روانی و سادگی و رسایی بیان
۲. شروع همراه با تمرکز و نشاط
۳. صراحت و پرهیز از گفتن مطالب زائد، بی ربط، مبهم و تکراری
۴. پیش بردن گام به گام مطالب
۵. انسجام و نظم منطقی مطالب ارائه شده
۶. توالی و پیوستگی مطالب
۷. رسائی و تن صدای متناسب (بالا و پایین بودن به اندازه)
۸. رعایت کندی و سرعت به اندازه در بیان
۹. تمرین به اندازه و بجای مطالب
۱۰. استفاده از مثالهای کاربردی و مورد نیاز

• مهارت ایجاد نشاط و تنوع در کلاس

۱. حضور ب موقع استاد
۲. کسل و خواب آلود نبودن استاد
۳. داشتن ظاهر و لباس مرتب و آراسته
۴. داشتن چهره شاد و متبسم
۵. استوار و با حرارت تدریس کردن

۶. استفاده از شیوه‌های متنوع ارائه درس
۷. استفاده از وسایل مختلف کمک آموزشی
۸. استفاده از آیات، روایات، اشعار، خاطره و تمثیل
۹. داشتن فعالیت غیر منتظره در مواقع لازم
۱۰. تحرک در کلاس
۱۱. بالا و پایین آوردن به موقع صدا

• مهارت فعال کردن کلاس

۱. ایجاد زمینه برای اظهار نظر طلاب
۲. به تفکر واداشتن طلاب با طرح مسأله
۳. استقبال از سؤال طلاب
۴. پرسش از طلاب
۵. تشویق طلاب فعال
۶. توبیخ طلاب غیر فعال
۷. دادن تکلیف درسی

• مهارت ایجاد انگیزه در کلاس

۱. بیان اهمیت و فایده موضوع درسی
۲. مسأله دار کردن ذهن طلاب و خواستن پاسخ از خودشان
۳. بازخورد مثبت دادن به شاگردان
۴. ایجاد احساس فهم و یادگیری بیشتر در شاگردان
۵. نشان دادن انگیزه و علاقه به تدریس

• مهارت ایجاد تمرکز در کلاس

۱. کنترل عوامل حواس پرتی در کلاس
۲. ایجاد انگیزه برای یادگرفتن مباحث
۳. پرهیز از به حاشیه رفتن خود و شاگردان
۴. پرهیز از حرکات اضافی
۵. ایجاد تغییر در تن صدا

• مهارت مدیریت کلاس و زمان

۱. نظم، انضباط و زمان شناسی دقیق
۲. نظارت بر وقت و جدول زمانی تعیین شده در طرح درس روزانه
۳. پرهیز از اختصاص وقت کلاس به برخی از طلاب
۴. کنترل سؤال‌ها و جوابها
۵. پرهیز از بین‌الاتنی شدن مباحث

۶. کنترل شاگردان حاشیه ساز و احیاناً شلوغ
۷. ایجاد رابطه صمیمی با طلاب از طریق خیرخواهی و دلسوزی برای همه
۸. رعایت عدالت، انصاف و اخلاق و معاشرت اسلامی
۹. داشتن زبان دلنشین و پرهیز از برخورد و کلمات تند
۱۰. انعطاف و قاطعیت به موقع
۱۱. رعایت وقار و پرهیز از شوخی های دور از شأن

• مهارت ارزیابی

۱. ارزیابی از درس گذشته
۲. ارزیابی در حین ارائه درس
۳. ارزیابی پایانی از درس

• مهارت پایان بردن کلاس

۱. جمع بندی مطالب ارائه شده
۲. تعیین تکالیف جلسه بعد

(۳) شاخص های بعد تربیتی

۱. شروع و پایان کلاس با یاد خداوند
۲. خواندن دعا، آیه یا روایت در ابتدای تدریس
۳. توجه به مناسبت های مذهبی و یادآوری آنها
۴. تاثیر گذاری معنوی، تربیتی و اخلاقی در کلاس
۵. رعایت حرمت شاگردان در تعامل و سخن گفتن با آنان
۶. استفاده از مثال های قرآنی و روایی
۷. توجه به جنبه های تربیتی مباحث
۸. داشتن گریزهای تربیتی در ضمن تدریس
۹. برخورداری از صبر و سعه صدر در مواجهه با شاگردان
۱۰. دلسوزی و وظیفه شناسی
۱۱. انعطاف و قاطعیت به موقع
۱۲. رعایت نظم و انضباط
۱۳. نداشتن زمینه های بدآموزی تربیتی در تدریس
۱۴. رعایت وقار و پرهیز از شوخی های بدور از شأن

«والسلام علی من اتبع الهدی»